

Kis J. Ervin

A HADMŰVÉSZETI ALAPELVEK ÉRVÉNYESÜLÉSE AZ ARAB-IZRAELI HÁBORÚKBAN

Egy konfliktus elemzésében hasznos segédeszköznek bizonyul a kiegészítő (biztonság és meglepetés) és az ellentétes (tömeges és gazdaságos erőfelhasználás) háborús elvek felhasználása. A következőkben a háborús elvek érvényesülése kerül ismertetésre mindkét vizsgált háborúban.

MEGLEPETÉS

A váratlan támadás nem új elgondolás a hadviselésben, de az izraeliek a lehető legnagyobb mértékben igyekeztek kihasználni ennek előnyeit. Több tényezője volt a sikerüknek, az első közülük a *megettévesztés*. Ahogyan az 1967. évi háború közeledett az izraeliek néhány nagyobb légi járőrt küldtek ki az Akabai-öbölhöz. Ezért az egyiptomiak azt gondolták, hogy az izraeliek a Sínai-félsziget déli része felől támadnak az északi helyett és emiatt a frontvonal vadászrepülő erőinek egy részét a Sínai-félsziget déli részére telepítették. A repülőtereiket ért támadások egy váratlan irányból következtek be. Az izraeli repülőgépek nyugatról támadtak észak vagy kelet helyett.

Ez az egyiptomiakat összezavarta és még azt vélhették, hogy brit és amerikai repülőgép-hordozók is részt vettek a rajtaütésekben. Ennek a megettévesztő harcmodornak az alkalmazásával az izraeliek képesek voltak mind hadműveleti, mind harcászati szinten meglepetést előidézni. Mi több, Izrael hadászati meglepetést ért el, bár nem annyira a saját műveleteivel, hanem azzal, hogy az arab nemzetek nem ismerték fel, hogy a háború Izraellel be fog következni, és Izrael kezdheti a támadást egy megelőző csapással. Bár egy meglepetésszerű izraeli támadás esélye elég nagy volt, az egyiptomiak mégsem tettek semmilyen intézkedést a saját védelmükre, vagy egy ilyen támadás következményeinek csökkentésére. Például az egyiptomi harci repülőgépek többsége néhány repülőtéren összpontosult, mind az izraeli repülőgépek hatósugarán belül.

A megettévesztés nagy szerepet játszott a szárazföldi ütközetekben is. A Sínai-félszigeten az izraeliek úgy tettek, mintha erőket vonnának össze Kuntilla mellett, ezért az egyiptomiak úgy gondolták, hogy egy támadást terveznek Sarm-el-Sejk (a Sínai-félsziget déli részén) irányába, amint azt 1956-ban is tették. Az egyiptomiak nem vártak egy közvetlen frontális támadást a Sínai-félsziget közepén. Ezt a megettévesztő tervet egy félrevezető légi művelettel kapcsolták össze, még hihetőbbé téve a tervet az egyiptomiak számára. Ciszjordániában minden fő erőkiejtéshez egy megettévesztő támadást indítottak a front egy másik szakaszán. A Golán-fennsíkon az izraeliek a legnehezebb terepet választották a támadáshoz, ezáltal képesek voltak a szíriaiakat készületlenül érni.

A *felderítés* volt a másik legfontosabb tényezője az izraeli meglepetés kivívásának. Nyilvánvalóan bonyolult lett volna ilyen átütő sikert kivívni anélkül, hogy pontosan tudták volna, hogy hol, mikor és hogyan támadjanak. Természetesen az izraelieknek minden szükséges információ a birtokában volt. A célok megközelítésénél elkerülték az egyiptomi lokátorokat, vagy a felderítési zóna alatt repülve, vagy kirepülve a Földközi-tenger fölé. Az izraeliek minden egyiptomi repülőteret elérhettek, tudták melyeket kell megsemmisíteni, mert fenyegetést jelentenek, és melyeket lehet figyelmen kívül hagyni. Amikor a célterület fölé értek, az izraeli pilóták pontosan tudták, hol helyezkednek el az egyiptomi repülőgépek, ezért nagyon kevés igazi repülőgép maradt sértetlen, és szinte egy álcarepülőgépet sem támadtak. Annak a tudásnak a birtokában, hogy mikor a legsebezhetőbb az ellenség (amikor a legtöbb repülőgépe a földön tartózkodik és a légierő magas rangú vezetői még munkába tartanak), Izrael meghatározó előnyre tett szert.

BIZTOSÍTÁS

A meglepetéssel együtt jár a saját erők biztosítása. Bár az 1967. évi háborút indító légi csapást évekkel előre megtervezték, és gyakran elpróbálták június 5-e előtt, az izraeliek képesek voltak a művelet titokban tartani a harctevékenységek megkezdéséig. Kétséges, hogy az egyiptomiaknak egyáltalán fogalmuk lett volna arról, hogy támadás érheti őket, ugyanis semmilyen intézkedést nem tettek a támadás megelőzése, vagy a károk mérséklése érdekében.

Másrésről az arabok kevés szokásukat tartották titokban a háborút megelőzően, lehetővé téve Izrael számára, hogy minden, a megelőző légi csapáshoz szükséges felderítési adatot begyűjtsenek. A háború során Izrael képes volt lehallgatni, és felhasználni az egyiptomi hírforgalomból szerzett adatokat is.

CÉL

Izrael mindig sikeresen fogalmazta meg a céljait, majd olyan tervet dolgozott ki és hajtott végre, amellyel megvalósította azokat. Stratégiai célja a túlélés volt. Ebből határozta meg a hadműveleti célokat: az ország lakosságának védelme és a területi egységének fenntartása. Annak érdekében, hogy ezeket a célokat megvalósíthassa, két okból is légi fölényt kellett kivívnia. Először, hogy nullára csökkentse a veszélyét az izraeli városok bombázásának az egyiptomi nagy hatótávolságú bombázók által. Másodszor, hogy biztosítsák a szárazföldi csapatok szabad mozgását műveleteikhez. A légi fölény kivívásának egyetlen módja számukra a megelőző csapás volt, amely akkor semmisítette meg az egyiptomi légierőt, amikor az a legkevésbé várta.

Az arabok célja ugyanakkor Izrael állam megsemmisítése volt, amit sosem voltak képesek olyan tervvé formálni, amellyel elérhették volna azt.

TÁMADÁS

A meglepetésszerű támadás lehetővé teszi, hogy megragadjuk a kezdeményezést. Nyilvánvaló, hogy az izraeliek megragadták és fenntartották a kezdeményezést a levegőben, de a szárazföldön is támadtak. A Sínai-félszigeten sem volt az egyiptomiaknak más választásuk, mint a kezdeményezés átadása, miután harminc perccel az első bombatámadás után már megindult az izraeli szárazföldi csapatok támadása. A jordániaiak sem jártak jobban, 11.00 óráig késleltek a szárazföldi támadással június 5-én. A legrosszabbul a szíriaiak végezték, akik türelmesen vártak lövészárkaikban négy napig, mielőtt az izraeliek megkezdtek a támadást.

A VEZETÉS EGYSÉGE

Az izraeli szárazföldi csapatok három, a Déli (Sínai-félsziget), a Központi (Ciszjordánia) és az Északi (Golán-fennsík) parancsnokság alatt tevékenykedtek. Az izraeli légierőnek egyetlen parancsnoksága volt. Végül mind a szárazföldi csapatokat, mind a légierőt a Védelmi Minisztérium és Moshe Dajan tábornok irányította, aki az erőket az egyik fronttól a másikig vezényelhette, és vezényelte is, amikor arra szükség volt.

A légi művelet vezetése és irányítása kiváló volt. Az 1967. évi háborúban az első hullám szinkronizálása, amely során tíz különböző repülőter támadását egyazon időben indították meg, azt eredményezte, hogy az izraeli veszteségek minimálisak, az egyiptomiaké viszont a legnagyobbak voltak. Másrészt a háború kitörésének idején a koordináció hiánya az egyiptomi, jordániai és szíriai hadvezetés részéről nagymértékben hozzájárult Izrael győzelméhez. Ha a három ország légierője jobban összehangolt és irányított lett volna június 5-én reggel, az izraeliek képtelenek lettek volna nemhogy az összes arab ország légierőjét egyszerre megsemmisíteni, de valószínűleg akár egy ország ellen is meghatározó erőt összevonni.

Ez lehetetlenné tette, vagy késleltette volna az izraeli légi fölény kivívását. Ennek eredményeképpen a szárazföldi csapatok nem élvezhették volna azt a mozgási szabadságot, amit ez által kaptak. Mindez csak késleltette volna az elkerülhetetlent, bár a kérdés az, hogy milyen hosszan lettek volna az izraeliek képesek egy háromfrontos háború megvívására?

A szárazföldön az izraeli parancsnokok szabad kezet kaptak a kezdeményezéshez és a rugalmas végrehajtáshoz és így hajtották végre feladataikat. Bár a jordániai haderőt egy egyiptomi tábornok irányította, az arabok soha sem valósították meg a vezetés hatásos egységét, a hadműveleti vezetésük és irányításuk gyenge volt.

Az arabok sosem voltak képesek elég összehangoltan tevékenykedni ahhoz, hogy komoly, többfrontos harcot folytassanak Izrael ellen. A harctéri összeköttetésük is hamar összeomlott, így az alegységek magukra maradtak, azaz nem voltak képesek összehangoltan támadni vagy védekezni.

MANŐVER

Az izraeliek a Sínai-félszigeten maximálisan kihasználták a manőverezés adta lehetőségeket, amikor szinte járhatatlan sivatagi területeken mozgatták csapataikat annak érdekében, hogy a megerősített egyiptomi állásokkal szemben előnyt szerezzenek. A Golán-fennsíkon az izraeliek hasonló módon manővereztek, amikor a legnehezebb terepen kezdték meg a támadást.

Az egyiptomiaknak nem volt kidolgozott koncepciójuk a manőverező sivatagi hadviselésre, kiépített védelmi állásokat foglaltak el és védtelenül hagyták a szárnyakat és a hátukat.

AZ ERŐ GAZDASÁGOS ALKALMAZÁSA

Felismervén, hogy nem tudnak meghatározó erőt telepíteni minden frontra egyidejűleg, Izrael nem engedhette meg magának, hogy nagyobb műveletekbe bonyolódjon Ciszjordániában vagy a Golán-fennsíkon, amíg a Sínai-félszigeteken a csata el nem dőlt. Végül Izrael képes volt késleltetni a támadást, amíg a többi frontot biztosította és az erőit egy fronton vonhatta össze. Jó példa a gazdaságos erőfelhasználásra az az ejtőernyős dandár is, amelyet eredetileg El Aris-ban való bevetésre terveztek, majd a Sínai-félszigetről mozgatták át őket Ciszjordániába, amikor a legnagyobb szükség volt rájuk.

Tömeges alkalmazása

Izrael kétségtelenül jól összpontosította légierijét a megelőző csapáshoz. Szintén összpontosította szárazföldi csapatait egy páncélos ékbe két támadási ponton az egyiptomi védelem áttöréséhez. A többi fronton a szárazföldi csapatok és a légierő közötti koordináció lehetővé tette az összefegyvernemi csoportosítások létrehozását elsősorban a megerősített állások ellen és a szárazföldi műveletek során.

Ami szorosan összefügg a kezdeményezés megragadásának elmulasztásával az az, hogy az arabok nem összpontosították erőiket és nem kezdtek háromfrontos háborút Izrael ellen. A háború 7.45-kor kezdődött, de 12.00-ig sem Szíria, sem Jordánia nem indított semmilyen támadó légi műveletet. Hasonlóképpen 9.00-kor a jordániai erők egyiptomi parancsnoka megparancsolta a második front megnyitását, de csak szórványos gyalogsági és tüzérségi tűzváltás történt, amíg Izrael meg nem kezdte a szárazföldi támadást. Harcászati szinten, amikor a csata a Golán-fennsíkon megkezdődött, a szíriaiak nem összpontosították a tüzérségi tüzüket a támadó izraeliek ellen, ami lehetővé tette az izraelieknek, hogy fenntartsák a támadás lendületét.

Egyszerűség

Erre az alapelvre jó és rossz példákat is találhatunk, Izrael jól alkalmazta ezt az alapelvet, amikor a harctevékenységeinél az egyszerűséget tartotta szem előtt: egy időben csak egy fronton folytattak harctevékenységet. Azonban a megelőző légi csapás például egyszerű ötleten alapult ugyan, azonban rendkívül összetett feladat volt.

A háború alapelveinek helyes alkalmazása önmagában még nem jelentette az elsőprő izraeli győzelem zálogát. A vezetés, a kiképzés, a morál és más tényezők szintén fontos szereppel bírtak. Azonban a helytelen alkalmazás, vagy egyes esetekben ezen elvek semmibevétele is nagymértékben hozzájárult az arabok vereségéhez.

Két alapvető tanulságot vonhatunk le ebben a konfliktusban a háború alapelveinek helyes és a helytelen alkalmazásából.

Először: a háború alapelveinek fogalmihoz való ragaszkodás fontossága. Az elvek megfelelő alkalmazása segít a jövő hadművelési parancsnokainak a siker kivívásában, akármilyen fejletté válik a technika, vagy számítógép-hálózat központú lesz a hadsereg.

Másodszor: egy nemzet sem tervezheti meg a következő háborúját az utolsóra visszatekintve. Az egyiptomiak csúfos vereségének egyik oka 1967-ben a Sínai-félszigeten az volt, hogy délen várták az izraeliek támadását úgy, mint 1956-ban. Az izraeliek ebből a könnyű győzelemből nem sokat okultak és lebecsülték az arab katonákat. Az arabok másrészt sokat tanultak, legfőképpen a meglepetés szükségességéről, a biztosításról és a támadásról. Ezeknek a tapasztalatoknak nagyon komoly hatása volt arra, hogyan készült fel és vívta meg a két fél a harcot az 1973-as háború első napjaiban.

A FENTIEK ALKALMAZÁSA, AVAGY A LÉGIERŐ ÉS LÉGVÉDELEM A XXI. SZÁZADI IZRAELBEN

Izrael állama ma is a korábbi háborúkban sikeresen alkalmazott „offenzív védelemre” alapozott hadművelési elvet alkalmazza, és egyszersmind demonstrálja, hogy az izraeli államiság korai időszakában követett társadalom mozgósító modell miként alapozta meg és igazolta, tartotta fenn a védelmi erőfeszítéseket. Az izraeli katonai stratégia alaptételei tehát a következők:

Alaptételek

- Izrael nem engedheti meg magának, hogy egyetlen háborút is elveszítsen;
- Stratégiai szinten védelmi jellegű, nincs területi követelése;
- Politikai eszközökkel és az elrettentés megfelelő alkalmazásával kívánja elkerülni a háborút;
- Az eskaláció megelőzése;
- Egy esetleges háború kimenetelének gyors és döntő eldöntése;
- Terrorizmus elleni küzdelem, gerillatevékenység elleni taktikai formák továbbfejlesztése;
- A Hezbollah „rakéta-terrorizmusa” elleni preventív módszerek;
- A lehető legkisebb veszteségre való törekvés.

Hadművelési szinten

- Védelmi jellegű stratégia mellett offenzív hadművellet-harcászat;
- Védelemre való felkészülés:

- Kis létszámú szárazföldi haderő korai előrejelző képességgel, reguláris légierő és haditengerészet;
- Tartalékosok mozgósításának hatékony rendszere,
- Ellentámadásba való gyors átmenet,
- A haderőnemek hatékony együttműködése;
- A hadműveletek az ellenség területére történő gyors kikényszerítése;
- A háború céljainak gyors elérése.

A hagyományos fenyegetések jelentőségének csökkenése fényében az újabb és sokkal intenzívebb kihívások keletkezése okán: a fenyegetési spektrum egyik végén a terrorizmussal és a felkelésekkel kell számolni, míg a másik végén a nagy hatótávolságú hordozóeszközök és tömegpusztító fegyverek bevetésével. Mindezen változások összegezett eredményeként a hagyományos biztonsági koncepciók elavultak, és felvetődött a nemzetbiztonsági politika reformjának az igénye. Az, hogy milyen sürgető ez az igény, nagymértékben azon a politikai kontextuson múlik, melynek függvényében az igény kialakult és formálódott, de leginkább az izraeli-arab viszony természete az, mely meghatározza, vajon milyen sürgős is a változtatás.

Azonban ez nem csupán külső tényezők kérdése, hiszen mindez nagymértékben függvénye Izrael önmeghatározásának is, azaz a belpolitikának és az izraeli társadalomnak is. Ez az írás tehát egyaránt vizsgálja a biztonsági kérdések belső dimenzióit is, és elemzi a belső dimenziók és a külső fenyegetési környezet kölcsönös egymásra hatását. Ebben a tekintetben különösen két átalakító hatású változás következményeit vizsgálja: az egyik a hagyományos politikai konszenzus kudarca, mely az 1967 után megjelent új ideológiai áramlatok hatásának köszönhető, a másik pedig a hagyományos izraeli társadalmi közmegegyezés és az éltető állami mítoszok kudarca mely az etnikai/közösségi és gazdasági rétegzódéseknek köszönhető. A kialakult belső törésvonalak csak felerősítik a változó külső környezet által az alapvető biztonsági koncepcióval szemben támasztott kihívást.

Mind a folyamatok, mind az intézményi struktúra tekintetében az izraeli biztonságpolitika további változtatásokra szorul, melynek része az izraeli haderő hivatásos jellegének megerősítése, fokozottabb hangsúlyozása, a hivatásos komponensre való mind erőteljesebb támaszkodás. Ezek a változások megkérdőjelezzik a hadsereg és a társadalom viszonyának hagyományos szövetét is. Ez a téma szorosan kapcsolódik ahhoz a nagy ívű és nagy horderejű kérdéshez, hogy milyen irányba fejlődik az izraeli társadalom. Izrael válaszához érkezett, mind saját identitását, mind pedig külkapcsolatait illetően.

A fent említett kérdéseket két alapállásból lehet eldönteni: befelé forduló „visszahúzó” álláspontból, és egy kifelé forduló „nemzetközi” álláspontból. Bármely álláspont győzedelmeskedjen is a másik felett, egyértelmű kihatással lesz az ország biztonságpolitikájára, egyrészt olyan értelemben, hogy milyen jellegű fenyegetésekkel fog a jövőben szembesülni, másrészt, hogy mennyire lesz képes (milyen jól) kezelni azokat. Bár még nem győzedelmeskedett egyik álláspont sem, egyfajta „korlátozott nemzetköziesség” kezd teret nyerni. Amennyiben ez az irányvonal érvényesül, akkor Izraelnek komoly

esélye lesz arra, hogy fennállásának második félszázadában már „a többi államhoz hasonló államként” nagyobb biztonságot és stabilitást biztosíthasson magának.

A LÉGIERŐ JELENLEGI HELYZETE

A palesztin-izraeli konfliktus, valamint az ennek következtében megromlott izraeli-arab viszony, a békefolyamat kilátástalansága bizonyos mérvű változásokat hozott az izraeli katonai gondolkodásban, a haderőnemek alkalmazási elképzeléseiben is.

Kétségtől igaz az a tény, hogy Izrael elsődleges veszélyként értékeli a tömegpusztító eszközök térségbeli elterjedését, elsősorban Irak és Irán, de Szíria vonatkozásában is. Ennek megfelelően az atom-ütőképességre és annak elrettentési oldalára kiemelt figyelmet fordítanak. A nagyhatalmak mintájára Izrael is rendelkezik a triád képességével, azaz a légierő, a Jerikó-rakéták és újabban a haditengerészetnél rendszerbe állított tengeralattjáróról mért csapásmérés képességével, bár az utóbbi még nem hadra fogható atomeszköz szempontjából.

Dan Haloutz, az izraeli véderő vezérkari főnöke szerint a jövő háborúja nem vívható meg az Öböl-háború, vagy a NATO koszovói háborúja mintájára. Izrael stratégiai helyzetéből, valamint az ország méretéből adódóan Izrael nincs berendezkedve hosszú távú hadviselésre. Ebből kifolyólag arra kell törekedni, hogy az ellenséges célt saját területén semmisítsék meg az összes rendelkezésre álló eszközzel. A légierő alkalmazása biztosít időt Izraelnek a tartalékosok mozgósítására. A légierő fejlesztési célja olyan képesség elérése, hogy a harci célokat Irak, vagy Irán területén semmisítsék meg, kizárva azok alkalmazási lehetőségét.

Az elképzelés megköveteli, hogy a légierő támadó képességét növeljék a technológiai fejlesztések során. Az alkalmazást illetően pedig azt is számításba kell venni, hogy nem csak harcászati célok, például harckocsik, tüzérségi eszközök, rakéták megsemmisítésére, hanem elsődleges célként az azokat előállító üzemek, valamint a vezetési központok lerombolásával is számolni kell. Azokat kell elpusztítani, akik működtetik a rakétákat.

A katonai technológia, a doktrína és az emberi erőforrás kombinálására van szükség a nagyobb hatékonyság elérése érdekében.

Ennek megfelelően az izraeli légierő a jövőben elsősorban a repülőgépek megsemmisítő képességére és a saját gépek védelmére fog odafigyelni.

Az új doktrína kiemelt figyelmet szán az F-15 és F-16-os gépek elektronikai hadviselési képességének és önvédelmének korszerűsítésére. A légierő gépeinek képesnek kell lennie nagytávolságú repülésekre, az ellenséges cél megsemmisítésére és a hazai bázisra történő mielőbbi visszatérésre Izrael határain kívüli külön támogatás nélkül is. Az elektronikus hadviselés nélkülözhetetlen eleme a hadviselésnek és minden új gépnek rendelkeznie kell integrált elektronikus berendezéssel, lézerrel és GPS-sel. Másik fontos prioritás a „láss és lőj” (lookdown-shotdown) radarrendszerek alkalmazása.

Az új doktrínának megfelelően az izraeli légierő kisebb jelentőséget tulajdonít a pilóta nélküli eszközöknek a légierő fejlesztésében. Ezeket az eszközöket elsősorban a szárazföldi erők használatára tervezik. Dan Haloutz szerint a pilóta nélküli repülőgépek soha nem fognak MiG-eket, vagy Szuhojokat lelőni, egy konfliktusban elsősorban a vadászgépeknek van jelentősége.

Ugyanakkor a szárazföldi erők parancsnoksága kisméretű, dandár szinten alkalmazható pilóta nélküli repülőgépek beszerzését tervezi, melyek hatótávolsága 30 km. Az ilyen típusú gépek rendszerbe állítása illeszkedik a haderőfejlesztés azon elképzelésébe, amely szerint csökkenteni kell a felderítési adatok megszerzése és azoknak a felhasználókhöz történő eljuttatása közötti időszakot.

Az izraeli légierő fejlesztése nem független az Egyesült Államok légierőjének fejlesztésétől, így az ott folyó, a jövő repülőgépével foglalkozó viták érintik az izraeli légierőt is. Az Egyesült Államok JFS (Joint Strike Fighter) programban történő részvételéért Izrael 1 millió dollárt fizetett az Egyesült Államoknak, ennek fejében megfigyelői státuszban minősített adatokhoz jut az amerikai fejlesztésekről. A Clinton-kormányzat utolsó időszakában Izrael ígéretet kapott az F-22-esek beszerzésére, azonban a gépek magas költsége miatt legfeljebb egy század felszerelésére lesz képes a költségvetés, ez is csak akkor válik lehetővé, ha az új gépeket külföldi országnak is eladják.

Összefoglalva tehát – az izraeli doktrína elsősorban támadó jellegű volta miatt – továbbra is kiemelt szerepe van a légierőnek. Ezt a fejlesztési elképzelések egyértelműen alátámasztják. A térségben egyre nagyobb veszélyt jelentő nem hagyományos eszközök elterjedése arra készteti az izraeli katonai vezetést, hogy ezek megsemmisítésére kiemelt figyelmet fordítson. Fentiek alapján Izrael nem zárta ki, hogy az iráni atomkapacitás megsemmisítése érdekében megelőző csapást mér, amelyre egyébként az iraki atomreaktorok esetében már volt is példa.

A palesztinokkal meglévő vitákban hosszú távú konfliktussal számolnak, ami kétségkívül megrontja az arab-izraeli kapcsolatokat is. Mindez pedig megköveteli a stratégia felülvizsgálatát, a technológiai fejlesztést, a háttér védelem naprakész állapotban tartását, valamint a tartalékos állomány képzettségének folyamatos szinten tartását.

AZ IZRAELI LÉGVÉDELEM NAPJAINKBAN

Az izraeli légvédelem történetének - megalakulása óta - a legfontosabb állomásai a következők voltak:

- 20, 30, 40 mm-es légvédelmi gépágyúk alkalmazása;
- 1963-ban a Hawk-ütegek rendszerbe állítása;
- 1991-ben a Patriot-2 ütegek rendszerbe állítása;
- 2000-ben az Arrow-üteg rendszerbe állítása.

Izrael sajátos geopolitikai környezete, az ország kis mérete, valamint a fenyegetettsége miatt a légvédelem sajátos szervezetű.

Az ország számára a legnagyobb veszélyeztetettséget jelentik a ballisztikus rakéták: SS-21, Scud B,C, D változat, az EL HUSSZEIN rakéta, Shihab-3 rakéta, valamint a környező és távolabbi környezet merev

szárnyú repülőgépei és helikopterei. Különös fontossággal bír a veszélyeztetettség megítélésében a tömegpusztító eszközök alkalmazásának lehetősége. Fontos szerepet játszik a veszélyeztetettségben az ellenséges eszközök hatótávolsága (Izrael teljes területét képesek elérni), gyorsasága, manőverező képessége, áttörő képessége, pontossága és egy aszimmetrikus helyzet kialakulásának lehetősége. Az izraeli katonai tervezés számol egy meglepetésszerű szír támadással, ebből adódóan az északi körzetben, a Golán-fennsíkon a légvédelmi erők csoportosítása is erős és magasabb a hadrafoghatósági szintjük.

Az országot légvédelmi szempontból négy körzetre tagolták, ezek északról délre haladva az alábbiak:

- Golán-fennsík és Galilea egészen Haifáig;
- Tengerparti övezet;
- Judea, Samaria vidéke;
- Negev sivatag.

A légvédelem szervezésében figyelembe kell venni, hogy az ország, középső része sűrűn lakott, ugyanakkor az utak kapacitása korlátozott. Másik tényező, ami a hadsereg szervezésére más területen is érvényes, a nagyszámú tartalékos állomány, amit a hadsereg az igénynek megfelelően képes mozgatni (kiképzés, továbbképzés, mozgósítás).

Számolni kell a palesztinok jelenlétével, továbbá a már jelzett meglepetésszerű támadás lehetőségével is.

A légvédelem feladata: kombinált módon, integrált keretben védelmet nyújtani a tömegpusztító eszközök, légi eszközök ellen, együttműködve a légierővel. A légvédelem a csapatok mindenoldalú védelmének szerves része. A légvédelem a VKF mellett működő törzsben részt vesz a tervező, kidolgozó munkában.

A légvédelem a légierő alárendeltségében működik, a légvédelem parancsnoka a légierő parancsnok közvetlen alárendeltségében van.

A szárazföldi erők felépítésének megfelelően a légvédelem is három területi parancsnoksággal rendelkezik: északi, központi, déli. A légvédelmi parancsnokságok szoros együttműködésben működnek a területi parancsnoksággal, feladatuk nemcsak az erők szervezése, hanem operatív működtetése is.

A légvédelem parancsnokának alárendeltségében az alábbi fontosabb szervezetek működnek:

- logisztika;
- hadművelet;
- kiképzés és doktrina;
- légvédelmi csapatok.

A légvédelmi csapatok 3 vegyes rendeltetésű dandárból állnak, ezek csoportosítása eltérő, legerősebb az északi körzet. A dandárok önállóak, 96 órát képesek minden külső támogatás nélkül működni. Minden dandárban összekötők vannak, akik a szárazföldi erőkkel és a légierővel tartják a kapcsolatot. A légvédelemnek saját kiképző központja van, amely a déli körzethez tartozik. A légvédelem operatív vezetését egy harcvezető központ végzi, amely a beérkező adatok alapján eldönti, milyen eszközt használnak.

Az izraeli légvédelem integrált rendszerben működik vegyes fegyverzettel. A védelem koncepciója a korai riasztáson, az aktív légvédelmen, a csapásmérő erőkön és a passzív védelmen alapul.

A korai riasztó rendszer műholdas megfigyelésen alapul, szerződés alapján tagolva van az Egyesült Államok korai riasztó rendszerébe, az Egyesült Államok Földközi tengeri Flottájának bevonásával.

A légvédelem fegyverzete három szintű, ezek fentről lefelé az alábbiak:

- Arrow-üte (legfelső szint);
- Hawk-, Patriot-2-ütegek (középső szint);
- Stringer, Machbet (Supervulcan légvédelmi gá.), Ermit légvédelmi rakéta (alacsony szint).

A jelzett eszközök egységes rendszerben, interoperabilis módon működnek. A légvédelem az ILADS (Israel Law Altitude Detector Search) lokátorokat használja.

TERRORIZMUS

Az utóbbi több mint fél évszázad arab-izraeli konfliktusainak fő sajátossága alig érintette Izrael területét. Mivel az ország csak egy Dunántúl nagyságú területen fekszik, ezért nincs hová visszavonulni, és mélységi védelmet szervezni, így a hadműveleteknek az ellenség területére történő átvitelének gyors kikényszerítése alapvető érdek (volt) az izraeli hadsereg számára. Az utóbbi időben azonban megváltozott a helyzet, a palesztin konfliktus, a terrorizmus miatt az ország területén belül is alkalmazni kényszerülnek a légierőt.

Izrael légierije a klasszikus légierő-feladatok mellett az utóbbi években így egyre több bevetést hajt végre a tulajdonképpen rendőri feladatnak is tekinthető – a terrorizmus elleni háború izraeli megfelelőjének tekinthető – műveletsorozatokban. Ezen bevetések legnagyobb hányada - természetesen politikai szempontból - ellentétes érzelmeket vált ki, ugyanakkor a légierő alkalmazásában egy új szerepnek tekinthető.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- [1] BIMBÓ J., *A légierő a háborúkban*, Zrínyi Katonai Kiadó, Budapest, 1973.
- [2] BIMBÓ J., *A légvédelem harcászata*, Zrínyi Katonai Kiadó, Budapest, 1983.
- [3] BAXTER, S., *Arab-Israeli War October 1973, Lessons Learned, Lessons Forgotten*, Naval War College, Szakdolgozat, Newport, 1994.
- [4] CHOREV, M. C. I., *Surprise Attack: The Case of the Yom Kippur War*, in *The Industrial College of Armed Forces*, National Defence University, Washington D.C., 1996.
- [5] COOPER, G. H., *Operational Art in the 1973 Arab-Israeli War (An Egyptian Perspective)*, Naval War College, Szakdolgozat, Newport, 1997.
- [6] DOROSKI, C. F., *The Fourth Arab-Israeli War: A Clausewitzian Victory for Egypt in Seventy-Three?*, Naval War College, Szakdolgozat, Newport, 1995.
- [7] HALLER, J. JR., *Flexible Air Strategy and the 1973 October War*, 1995.
- [8] HANDLE, M. I., *Perception, Deception and Surprise: the case of the Yom Kippur War*, The Hebrew University, Jeruzsálem, 1976.
- [9] LOEFSTEDT, A. B., *Yom Kippur 1973: An Operational Analysis of the Sinai Campaign*, Naval War College, Szakdolgozat, Newport, 1996.
- [10] THE MILITARY BALANCE 1973-1974, The International Institute for Strategic Studies, London, 1973.
- [11] O'BALLANCE, E., *No Victor, No Vanquished: The Arab-Israeli War 1973*, Presidio Press, Novato, 1978.
- [12] OFRY, D., *A jom-kipuri háború*, Zohar, Tel-Aviv, 1974.
- [13] OSZETZKY, T., *Arab-izraeli háborúk 1948-1982*, Zrínyi Katonai Kiadó, Budapest, 1984.
- [14] SPEIER, W.A., *Operational Art Considerations For Army Air And Missile Defense: Lessons From The October War*, Szakdolgozat, School of Advanced Military Studies - United States Army Command and General Staff College: Fort Leavenworth, 2003.
- [15] BOLIA, R. S., *Overreliance on Technology in Warfare: The Yom Kippur War as a Case Study*, Parameters, 2004. XXXIV, No. 2., 46-56. p.